

Kiimingin - Jäälän
vesienhoitoyhdistys

Vuoden Vesistökuunnostaja 2023

Pitkäjärven vesienhoitoa vuodesta 2011

Pohjois-Pohjanmaan kunnostuspäivät

Lapland Hotels, Oulu

17.10.2023

Birger Ylisaukko-oja

Jäälän vedet kuntoon omatoimisesti

- Yhdistys perustettu 2011
- Kuormitus selvitys diplomityönä 2012
- Kymmenen vesienhoitorakennetta valuma-alueella
  - kosteikoita
  - pintavalutusta
  - putkipatoja
  - pohjakohoumia
  - iso laskeutusallas ("järven katkaisu")
- Hoitokalastusta
- Vesitutkimuksia, seurantaa
- Koekalastuksia
- Kyselytutkimuksia
- Vaikuttamista
- Vesienhoidon käsikirja
- "Vesienhoidon kansallinen ikoni"
- Vuoden Vesistökuunnostaja 2023

www.kiiminginjaalinvedet.net

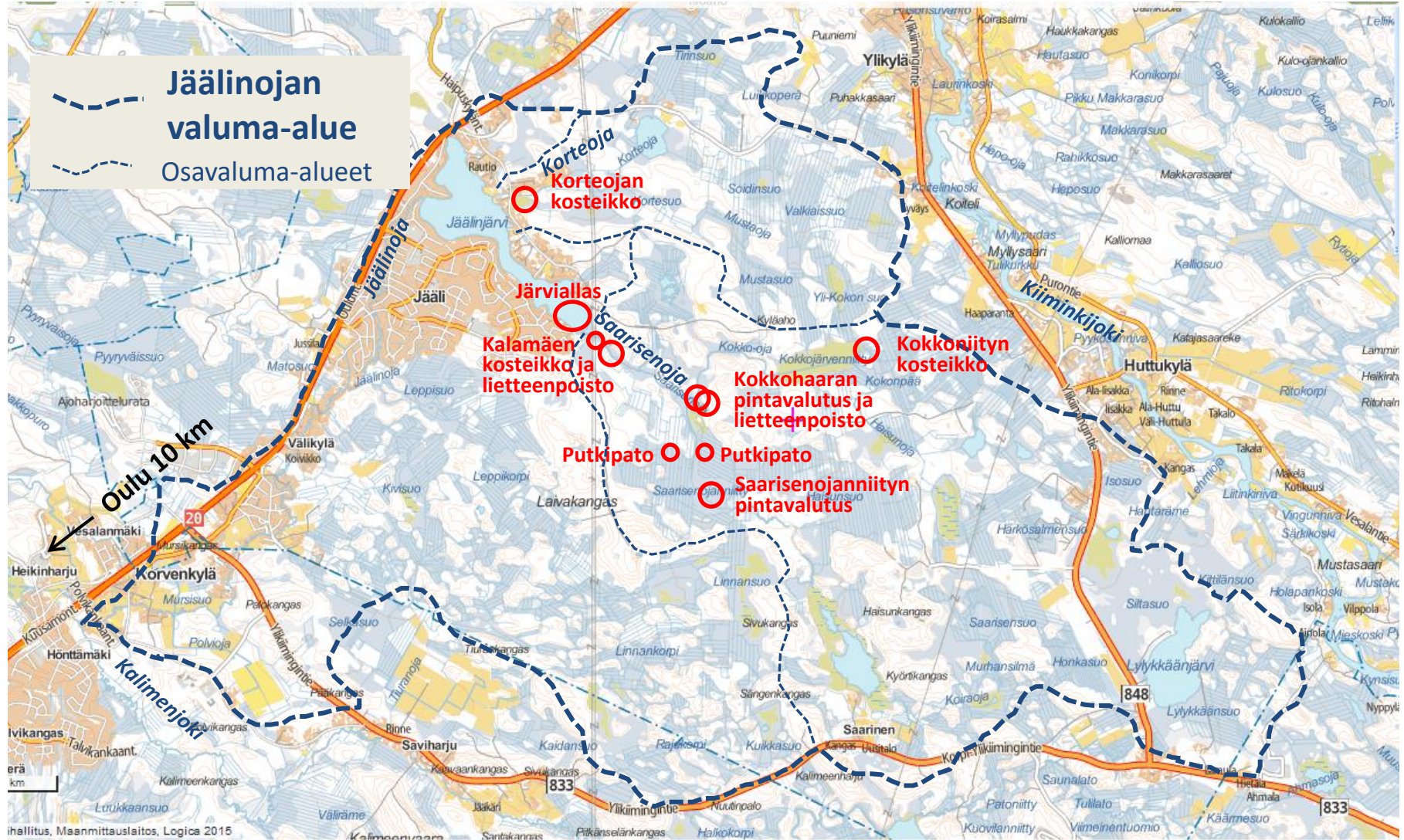
Vuosijuhla
Kalamäessä
28.8.2021

Kuva:
Sanna Alalauri

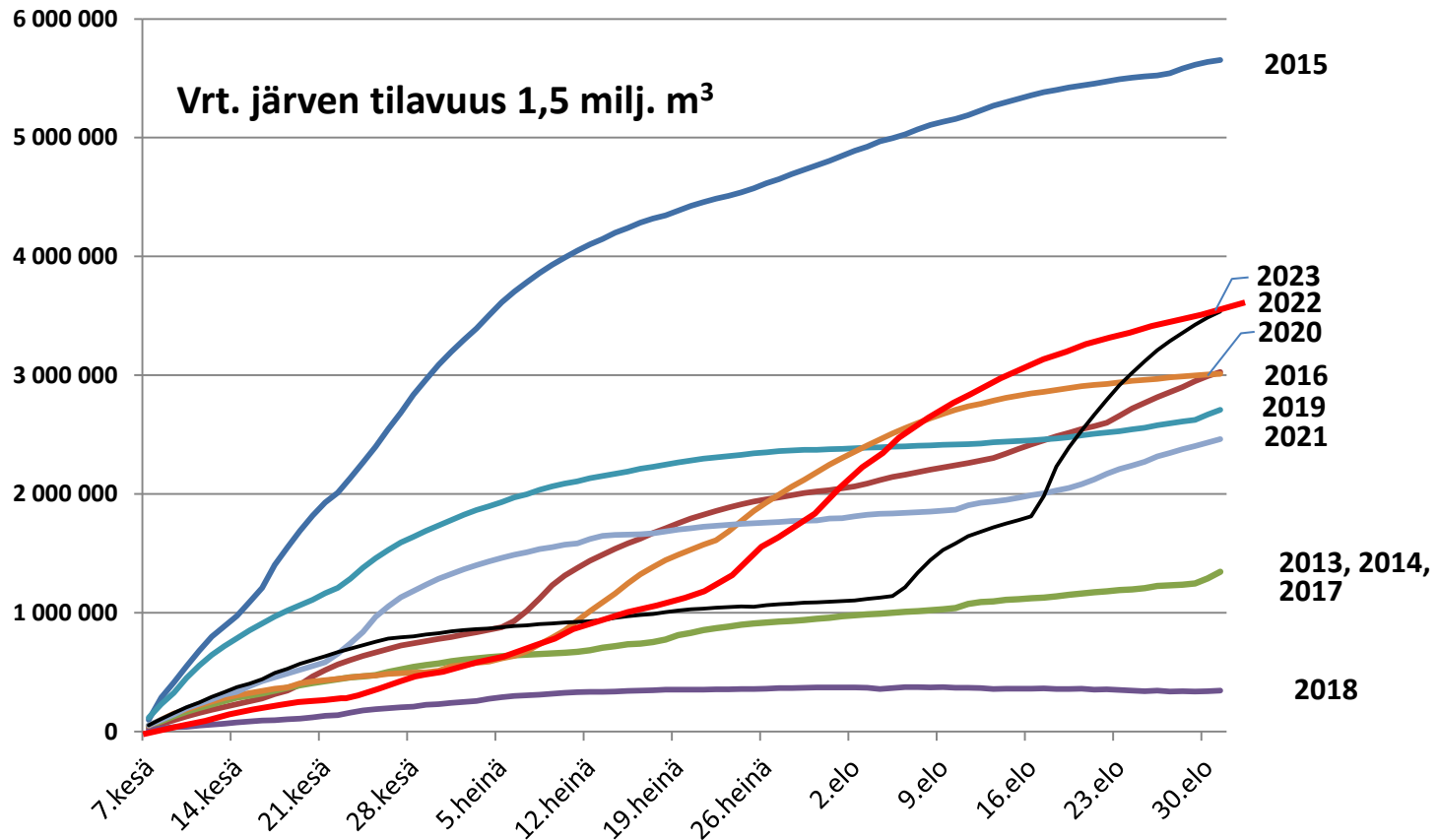
Jäälän vesienhoitorakenteet

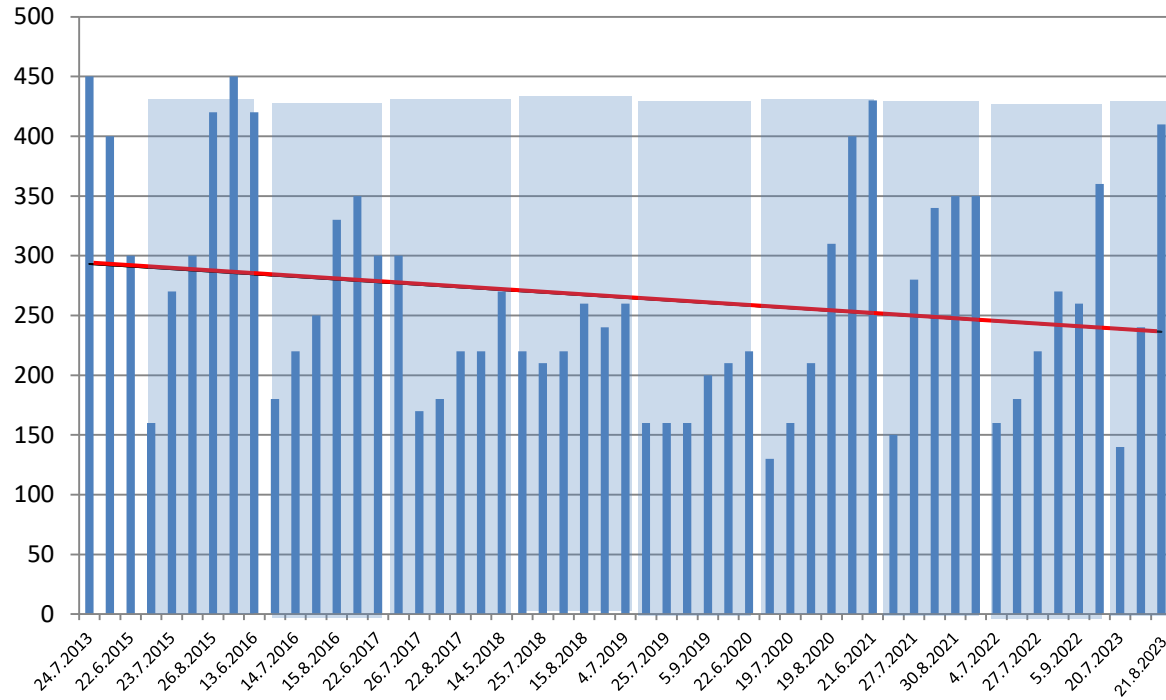
Jäälänjärvi on läpivirtausjärvi

Tulovesikertymä Jäälänjärveen m³

Jäälänjärven veden väri mg Pt/l

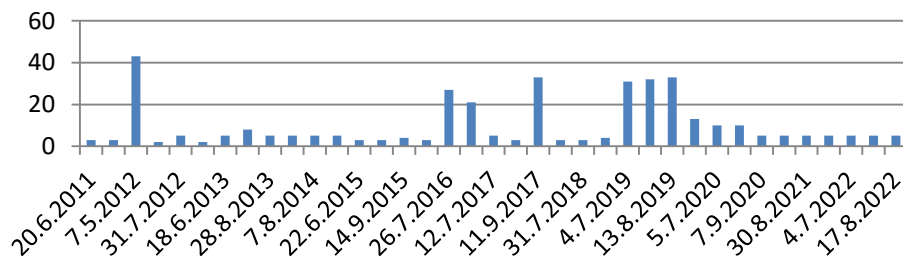
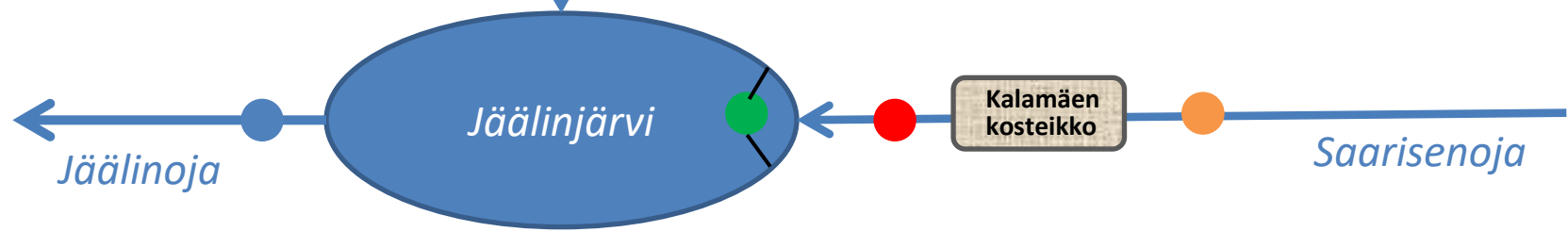
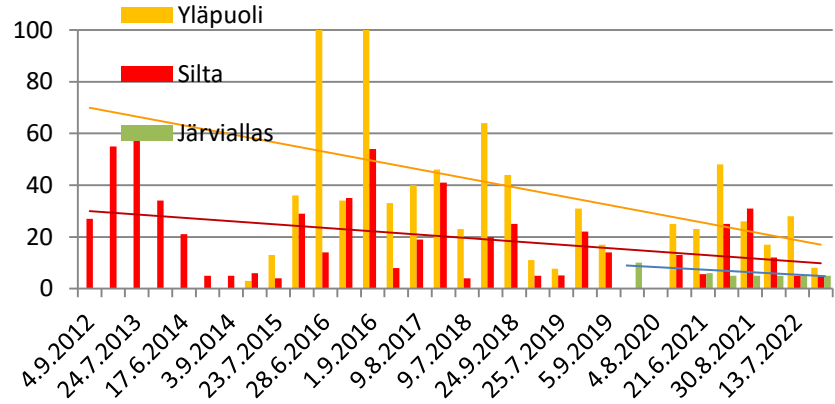
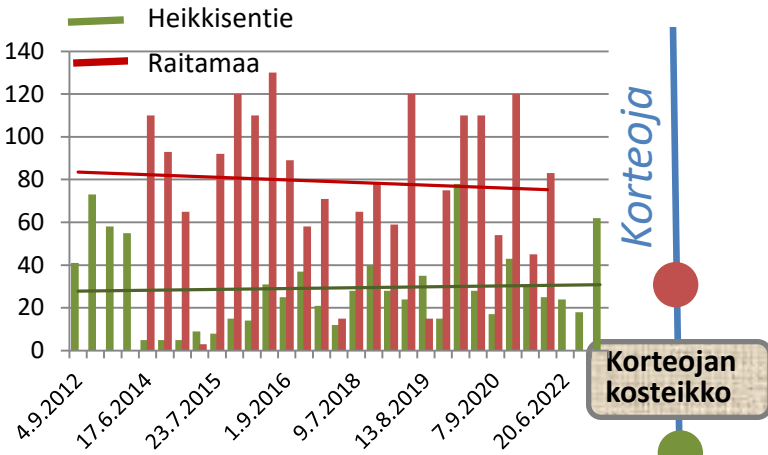

Jäälin vesien tarkkailu -> 2022

Ammoniumtyppi ($\mu\text{g/l}$)

Kiimingin - Jäälin vesienhoitoyhdistys

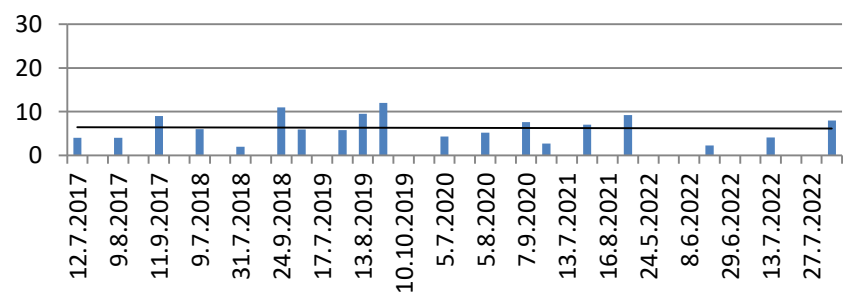
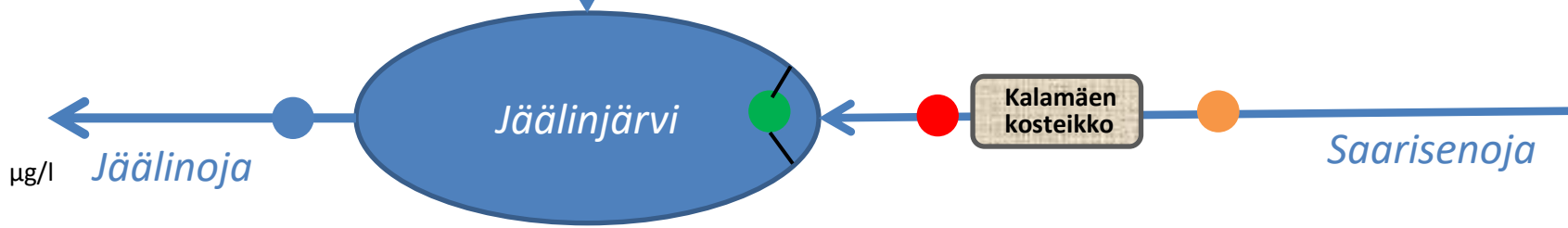
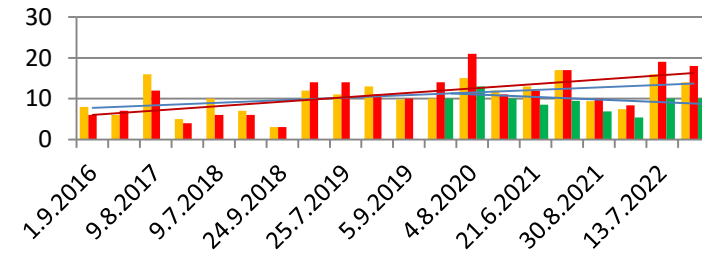
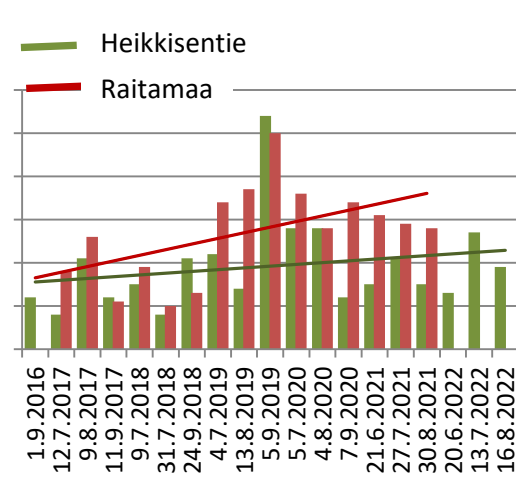
Näytepisteet:

- Jäälinjärvi, lähdevä
- Korteoja, Heikkisentien silta
- Korteoja, kosteikon yläpuoli
- Saarisenoja, Kalamäen silta
- Saarisenoja Kalamäen yläpuoli
- Järviallas

Jäälän vesien tarkkailu ->2022

Fosfaattifosfori ($\mu\text{g/l}$), suodatettu näyte

Näytepisteet:

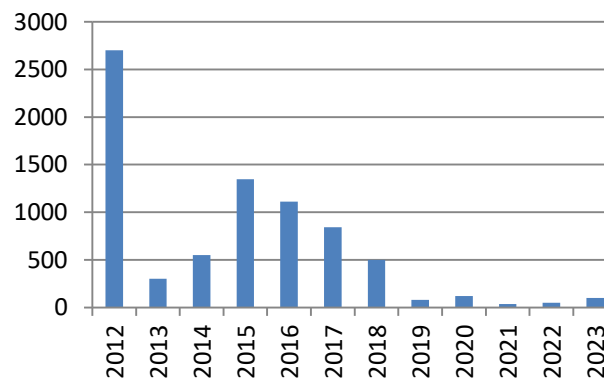
- Jäälänjärvi, lähdevä
- Korteoja, Heikkisentie silta
- Korteoja, kosteikon yläpuoli
- Saarisenoja, Kalamäen silta
- Saarisenoja Kalamäen yläpuoli
- Järviallas

Hoitokalastus on tehokkainta järven hoitoa

Hoitokalastuksen saalis kg

Vrt . 2005 -> 2021

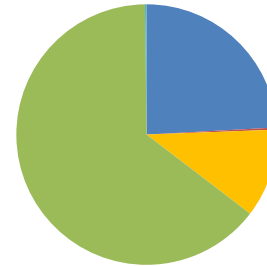
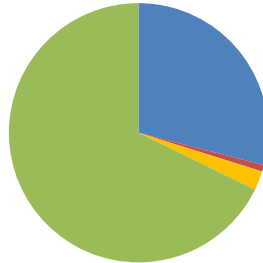
Ahvenet kasvaneet!

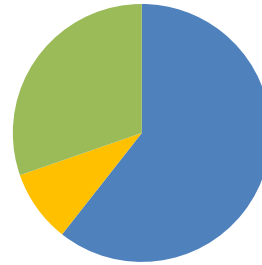
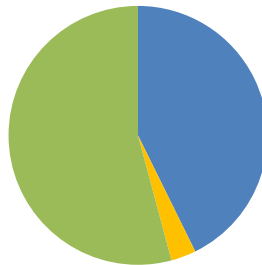
Kappale-
jakauma

Biomassa-
jakauma

2005

2021

Uintihaitat poistuneet, kalakanta kunnossa

- Ei sinilevähaittaa 2015 jälkeen
- Limalevästä ei juuri haittaa
- Kalakanta kunnossa
- Kosteikot vähentävät tuloveden ravinteita

Reduktiot:

- liukoinen typpi 60 – 90 prosenttia
- liukoinen fosfori 10 – 25 prosenttia

**Ongelma: tuloveden rauta –humus kiintoaine!
Tutkimukset käynnissä.**

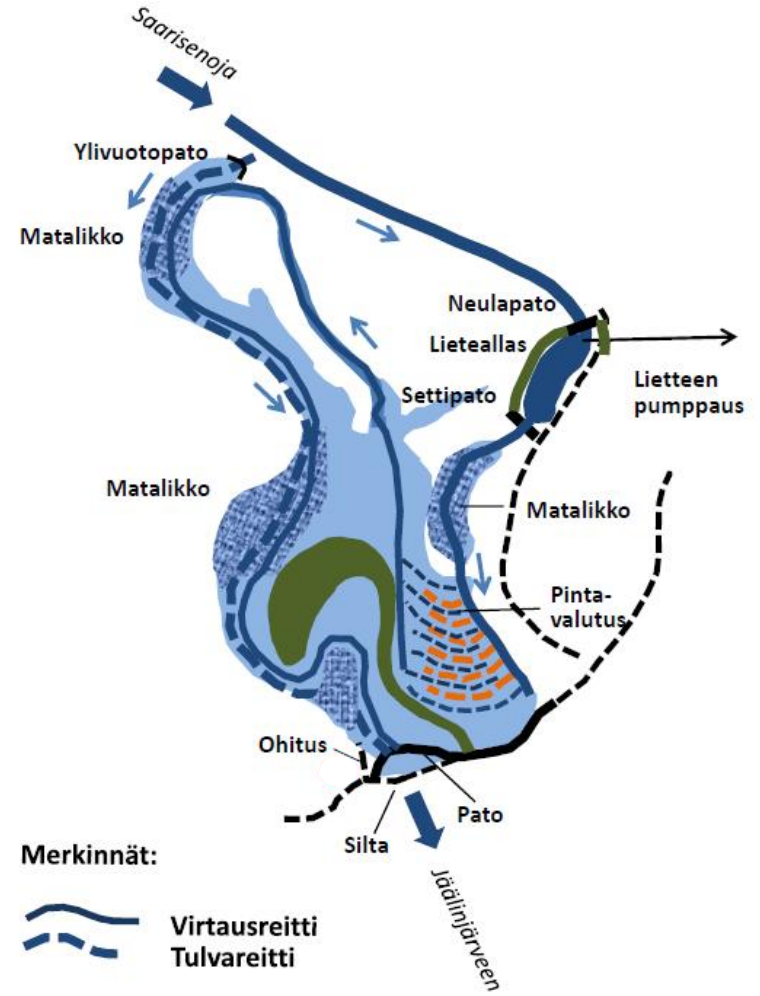
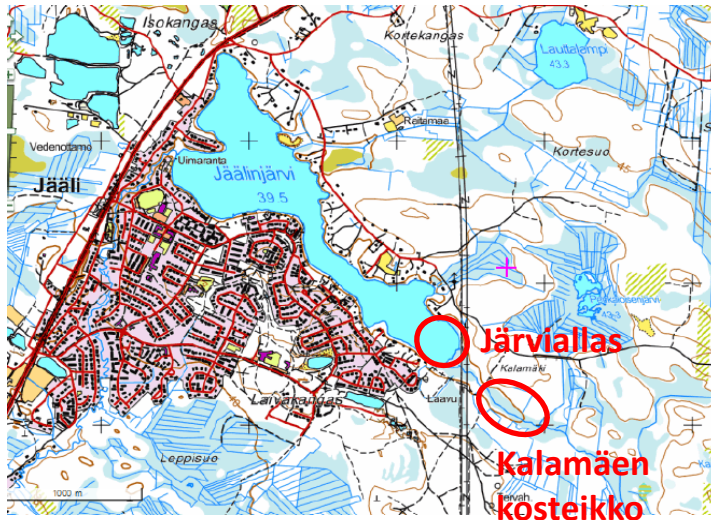

Rautailmiö on massiivinen

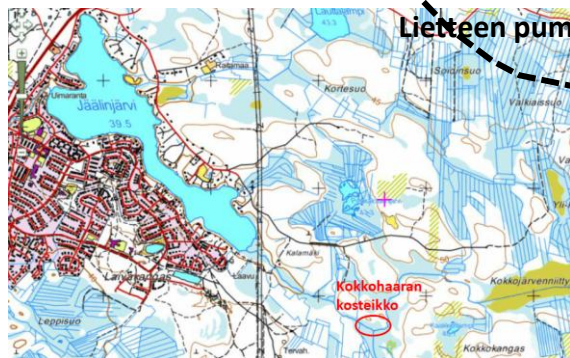
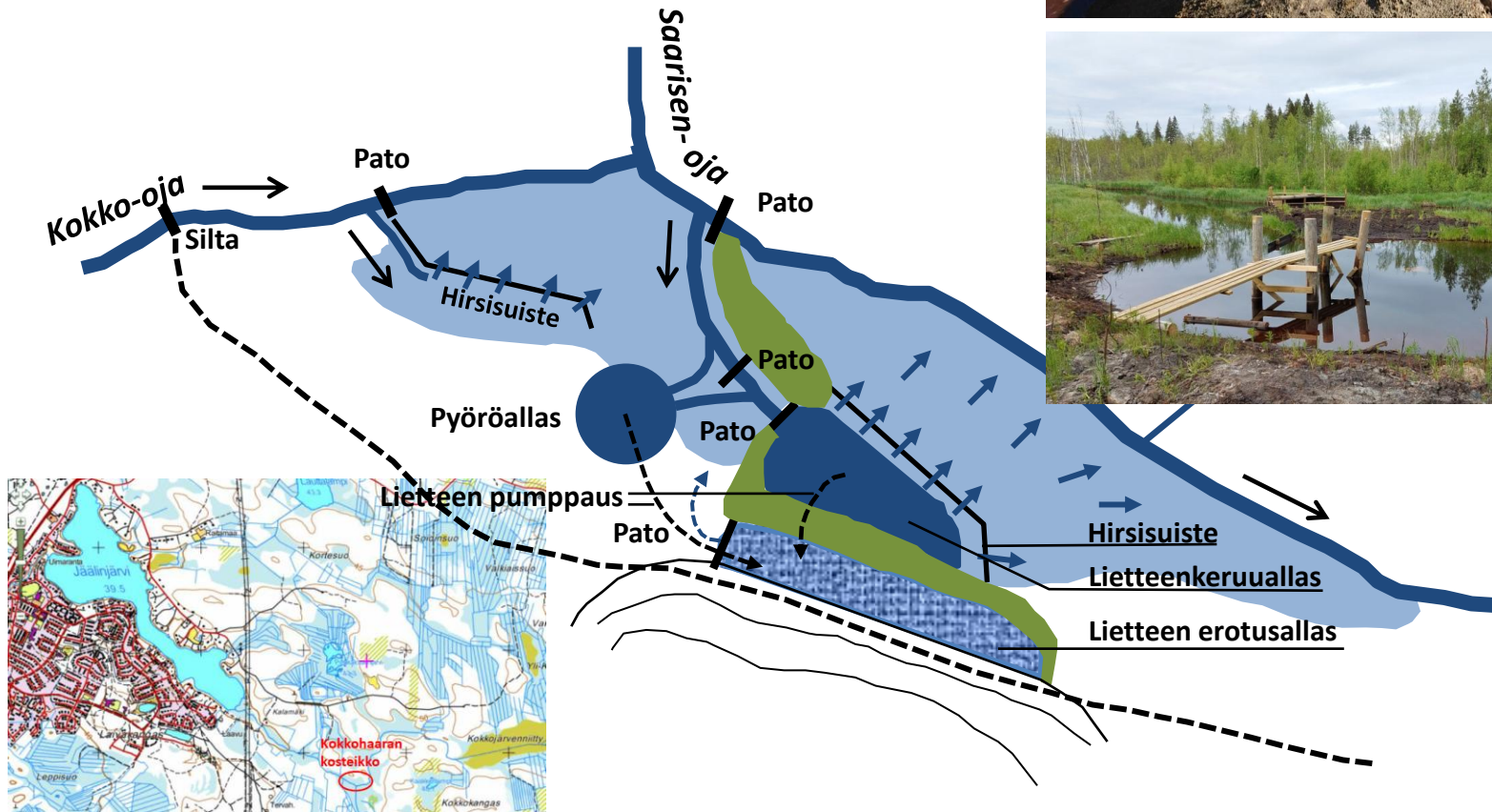

Kalamäen kosteikko

Kokkohaaran pintavalutus ja lietteenpoisto

Kiimingin - Jäälän
vesienhoitoyhdistys

Vuoden Vesistökuunnostaja 2023

Lietteenpumppausta Kokkohaarassa

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

metsäkeskus

KSupermarket

JÄÄLI

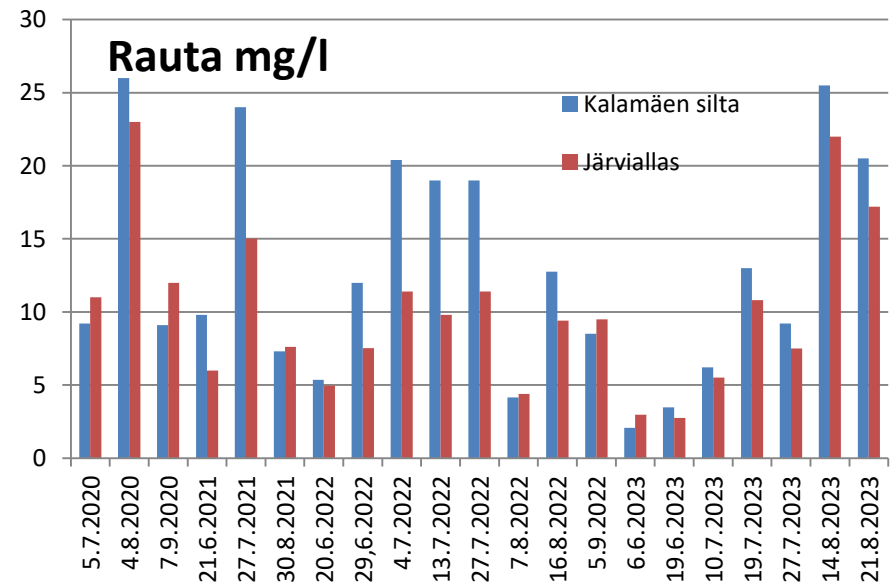
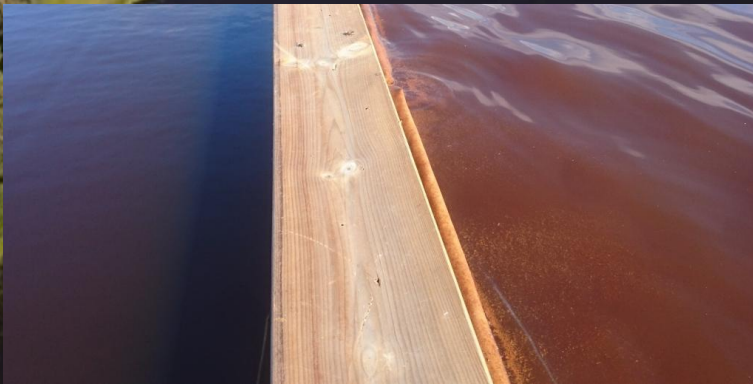
Järvi katkaistiin => 3,5 ha laskeutusallas

Kokkohaara

Kalamäki

Saarisenoja

Järviallas

Rautavirta-tutkimus

Oulun yliopisto

Yhdistyksen panos tutkimukseen
500 talkootuntia

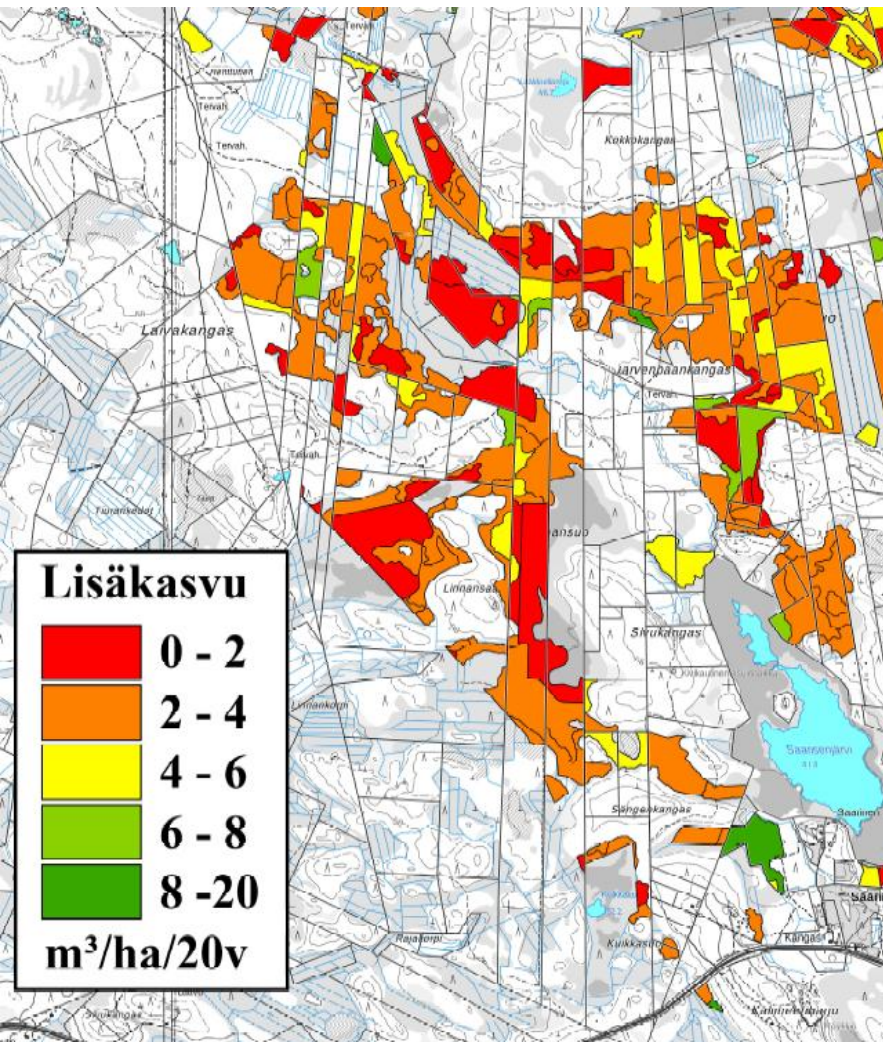
- Valmistuu vuoden loppuun
- Tuottaa monipuolista tietoa ilmiöstä
- Ei ratkaise ongelmaa

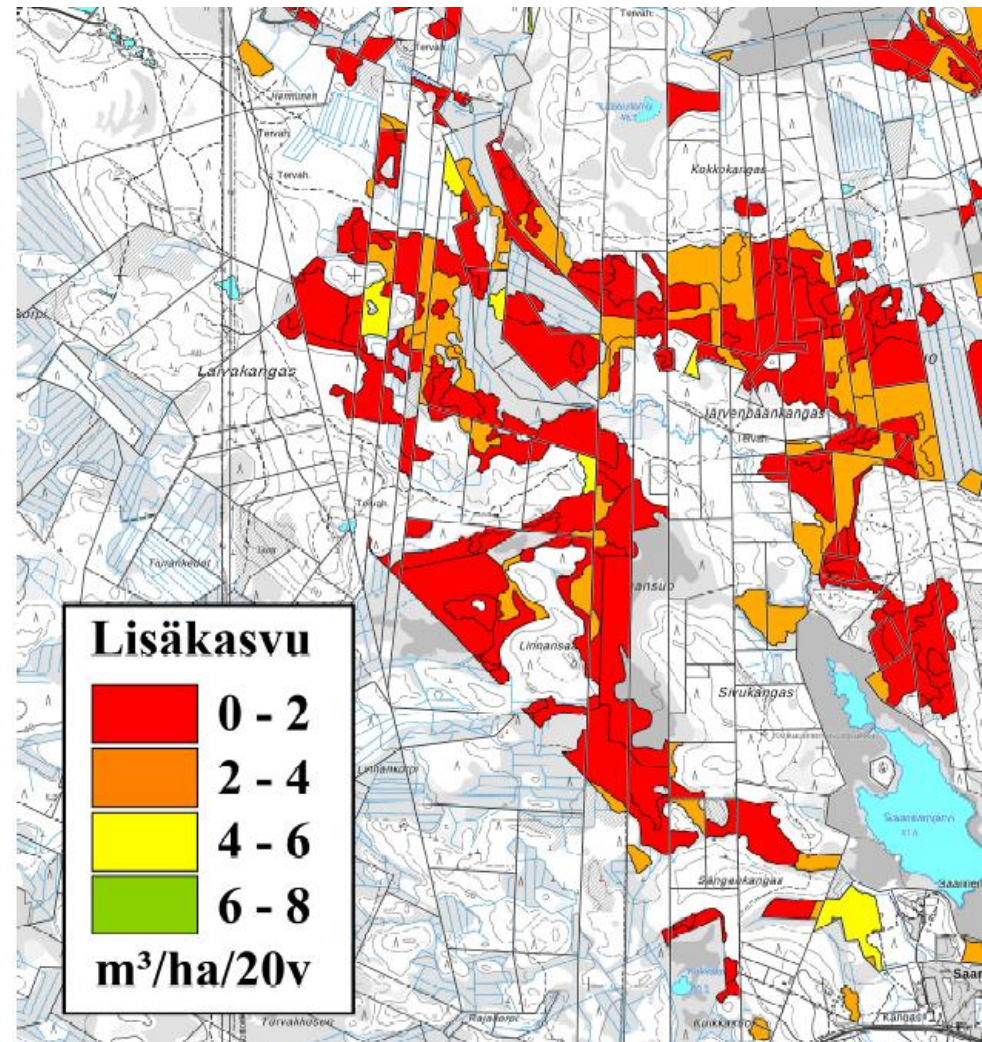

Suosimulaattori: Kunnostusojituksen tuottama lisäkasvu

Ojasyvyys 30 -> 90 cm

Ojasyvyys 50 -> 90 cm

Rautavirta –tutkimus yhdistää tietoja

- SUSI: kunnostusojituksen kannattavuus
- SUSI: ojituksen vaikutus valuntaan
- Rauta-analyysit: missä rautaa liikkuu eniten
- Pohjavedenpinnan muutos kunnostusojituksessa
- Virtausverkko

=>

- Riskikohteiden paikantaminen:
suuri pohjaveden lasku ja korkea rautapitoisuus
- Toimenpiteiden kohdistaminen:
metsätaloudellisesti kannattamaton ja korkea rautapitoisuus

Oivallus ohjausryhmässä:

Voiko SUSI-mallia käyttää padotuksen tutkimiseen?

”Kymmenen tietoiskua suometsätalouteen”

Suometsäilta 24.4.2023 yhteistyössä MTK:n kanssa

- ennallistaminen
- hiilensidonta
- monimuotoisuus
- rautailmiö
- kuivatustarve
- suosimulaattori
- tuhkalannoitus
- KEMERA -> METKA
- Puun tarve ja riittävyys

120 osallistujaa!

Miten pääsemme keskustelemaan siitä, että ...

- Jäälissä on massiivinen rautaongelma
- metsätalous on avainasemassa
- kuivatusta pitäisi keventää
- 30 – 40 sentin kuivavara riittää
- pienempää kuivavaraa voisi kompensoida tuhkalannoituksella
- kuivatusvesiä voisi johtaa kitu- ja joutomaille
-

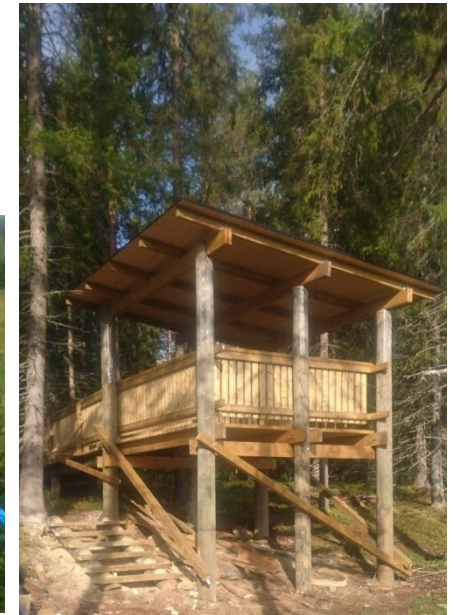
... mutta emme halua rajoittaa metsätalouden toimintaa

vaan hakea toimintamalleja, joilla puun kasvu turvataan mutta vesistövaikutuksia vähennetään.

Yhdistysten yhteishanke Jäälistä –Koitelinkoskelle, 8,5 km

- Linjattu kolmen vesienhoitokosteikon kautta
=> informaatiota mm. vesienhoidosta
- Kaksi laavua, lintutorni, näköalatasanne, nuotiopaikkoja
- Talvella erämaalatu
- Suosittu
- Suuri viestinnällinen kiinnostavuus – yhdistyy vesienhoitoyhdistykseen

Ympäristön ja yhteistyön arvostusta koululaisille

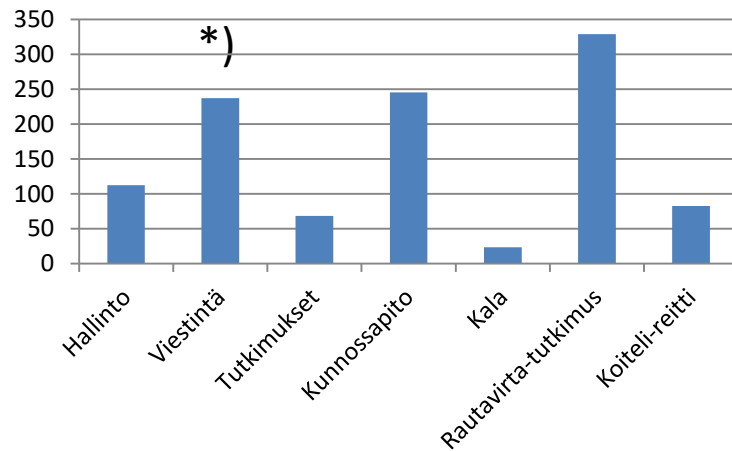
- Kalamäki, luontorakenteiden keskittymä
  - hyvä oppimisympäristö, paljon käyntejä
- Talkoita yläkoululaisten kanssa
- Esityksiä MOK-tilaisuuksissa
- Läsä koulun tapahtumissa
- Kummiluokka
- Läsä Jäälän palvelukeskittymän toiminnassa (Jäälän kokonaisvaltainen kehittäminen)

Eikö tämän pitänyt olla vesistökuunnostushanke!

Talkoot 2022:

Kymmenvuotisjuhla oli
onnistunein viestintätapahtuma!

*) keskim. 125 h/vuosi

Viestimällä voitat! Miten?

- jäsenhankinta, varsinkin aluksi
- uskottavuus kasvaa
- rahoitus helpompaa
- yhteisön ja sidosryhmien myönteisyys välttämätöntä
- mittavia lahjoituksia

Omatoimisuus – Jäälän ”tavaramerkki”

- yhteistyö kaupunkiorganisaation kanssa kohentunut
  - yhteistyö tutkimuslaitosten kanssa tiivistynyt
  - katalyytti Jäälän muulle omatoimiselle kehittämiselle
- => ”Jäälän malli” myös Oulun kaupungin vuorovaikutussuunnitelmassa

Jääli kasvaa ja kiinnostaa!

Kuva: Noora Aikonen

**Kiimingin - Jäalin
vesienhoitoyhdistys**
Vuoden Vesistökuunnostaja 2023

Mutta rautaongelma vaatii vielä paljon töitä!

Kiitos!

Kuva: Jaco Hubregtse 2019